

NORGES Jeger- OG FISKERFORBUND

Statsminister Erna Solberg
Statsministerens kontor

postmottak@smk.dep.no

Vår ref:

Deres ref:

Hvalstad, den:11.01.17

Regjeringen må hindre destruksjon av genetisk materiale fra utryddingstruede villaksbestander i Hardanger.

Rett før jul sendte Klima- og miljødepartementet (KLD) ut sitt tildelingsbrev til Miljødirektoratet. I dette brevet pålegges Miljødirektoratet å destruere det innsamlede genetiske materialet fra de utryddingstruede bestandene av villaks og sjøørret i elvene i Hardangerfjorden.

Hardangerfjorden var tidligere et av våre flotteste områder for vill atlantisk laks. Mange av elvene er fra tidligere påvirket av vannkraftutbygging. Dette har utvilsomt også hatt negativ effekt på bestandene av anadrome laksefisk i de utbygde vassdragene. Deler av Hardangerfjorden har gjennom de senere årene vært landets mest intensive område for lakseoppdrett. Villaksen i Hardangerfjorden har betalt prisen for at næringen gjennom år ikke har klart å drive en innenfor miljømessig bærekraftige rammer. I dag er det svært lite opprinnelig laks igjen i Hardangerelvene. Dårlige oppvekstforhold i mange elver, kombinert med negativ påvirkning fra lakselus og rømt oppdrettsfisk har effektivt tatt knekken på de fleste villaksstammene i fjorden. Sjøørreten i store deler av området lider samme skjebne som følge av påvirket fra lakselus.

NJFF finner dette pålegget uakseptabelt, og kan ikke se at regjeringen med utgangspunkt i gjeldende lovverk og våre forpliktelser Forvaltningsmålet for arter i naturmangfoldloven vektlegger at det ikke bare er arten i seg selv som skal ivaretas, men også det genetiske mangfoldet innen arten. Den nordatlantiske laksevernorganisasjonen (NASCO) forplikter medlemsstatene til å bevare, gjenoppbygge, utvikle og sikre bærekraftig forvaltning av villaksen i Nord-Atlanteren.

I et forsøk på å ta vare på de genetisk viktige stammene av villaks, er det samlet inn genmateriale i form av rogn og melke. Dette har stått i en genbank, i påvente av en bedring i livssituasjonen for den ville fisken. Norge har forpliktet seg gjennom internasjonale konvensjoner (NASCO-konvensjonen) og eget lovverk (naturmangfoldloven og medfølgende kvalitetsnorm for villaks) til å ivareta stammene av atlantisk laks.

I februar 2016 ble det arrangert en større villakskonferanse i Alta. Hans Majestet Kongen var tilstede på seminaret. Klima- og miljøminister Vidar Helgesen deltok på seminaret med et innlegg. I innlegget blir Norges ansvar for villaksen trukket fram, og statsråden sa blant annet:

«Totalt har vi omlag 400 genetisk ulike – og unike - bestander av villaks. Vi har et ansvar for å ta vare på hver og en av disse bestandene. ...

... Norge har sluttet til den nordatlantiske konvensjonen for bevaring av nordatlantisk laks og vi er deltager i konvensjonens organisasjon, NASCO.

Konvensjonen forplikter partene til å bevare, gjenoppbygge, utvikle og sikre bærekraftig forvaltning av villaksen i Nord-Atlanteren gjennom internasjonalt samarbeid. ...

Forvaltningsmålet for arter i naturmangfoldloven vektlegger at det ikke bare er arten i seg selv som skal ivaretas, men også det genetiske mangfoldet innen arten.

Det vil si at hvis én villaksbestand, med sitt unike genmateriale, går tapt, så er ikke målet nådd.

Lakse- og innlandsfisklovens formål legger også vekt på at det skal være et høstingsverdig overskudd av bestandene. Det vil si at det ikke er tilstrekkelig å nå forvaltningsmålet og sikre overlevelse av bestandene. Vi skal også kunne ta ut et overskudd av ressursen.»

Statsråd Helgesen trakk også fram det faktum at av de drøyt 100 laksebestandene som Vitenskapelig råd for lakseforvaltning hadde vurdert i forhold til om de hadde nådd målet i kvalitetsnormen, hadde 78 % ikke nådd målet om minst «god kvalitet». Statsråden uttalte i denne sammenheng at «.. Vi har en jobb å gjøre for å sikre det genetiske mangfoldet og for å sikre et høstbart overskudd».

Blant de vassdragene der Vitenskapelig råd for villaksforvaltning vurderte oppnåelse av kvalitetsnormen, var flere vassdrag i Hardangerfjorden. Status for Rosendalselva, Eio, Kinso, Granvinselva og Steindalselva viser gjennomgående at kvaliteten etter kvalitetsnormen er svært dårlig og at genetisk integritet gjennomgående er vurdert som svært dårlig med unntak av Eio der den er vurdert som moderat. Det er langt fra måloppnåelse i forhold til kvalitetsnormen, noe som understreker alvoret for de villaksbestandene departementet nå ønsker å destruere genetisk material fra.

Det har vært svært krevende å få samlet inn genetisk materiale fra flere av elvene i Hardangerfjorden nettopp fordi flere av bestandene allerede er nær utryddelse. Effektueres departementets pålegg om destruksjon av det innsamlede genetiske materialet fra Hardangerelvene, innebærer det i praksis en endelig dødsdom for disse unike bestandene.

NJFF kan vanskelig se at det verken er noen sammenheng mellom statsrådens uttalelser i Alta og våre forpliktelser til å sikre en bærekraftig forvaltning av våre villaksbestander, og departementets krav om destruksjon av genetisk materiale fra Hardangerelvene, jfr formuleringene i tildelingsbrevet fra Klima- og miljødepartementet til Miljødirektoratet:

«Det ligger i 2017-budsjettet inne 9 mill. kroner til innsamling av bestander og drift av genbanken for laksebestandene fra Hardangerfjorden. I postomtalen står det at disse vil bli trappet ned og omdisponert som en følge av regjeringens beslutning om ikke å bygge genbanken. Det vil imidlertid være nødvendig å bruke av midlene til å avvikle driften ved de midlertidige anleggene og destruere innsamlet materiale på en forsvarlig måte.

Gjennomføres pålegget fra KLD til Miljødirektoratet, vil regjeringen krysse en grense og tatt et første skritt bort fra en bestandsrettet forvaltning av de ville laksefiskene. Det finnes ingen annen løsning på kort sikt for de utryddingstruede bestandene i Hardangerfjorden enn at det genetiske materiale tas vare på slik at vi en gang i framtiden kan reetablere den opprinnelige villaksen og sjøørreten i elvene der bestandene fra naturens side hører hjemme.

Regjeringens bærekraftstrategi for oppdrettsvirksomheten tar utgangspunkt i at næringen skal drives miljømessig bærekraftig. Det er dessverre ikke tilfellet i dag, og i særdeleshet ikke for Hardangerfjorden. De største utfordringene er knyttet til lakselus og rømming. Løsningen på det problemet er ikke å fjerne villaksen, men å minske det ulevelige trykket fra lakselus og rømt oppdrettsfisk. Inntil det er på plass må man ta kostnaden med å ivareta uerstattelig genmateriale fra restene av villaksen i området.

NJFF ber regjeringen om å finne en løsning for det genetiske materiale fra elvene i Hardanger, slik at vi kan ta vare på dette materialet og oppfylle målsettingene om en bestandsrettet forvaltning av våre ville laksefisker også i Hardanger.

Vennlig hilsen
Norges Jeger- og Fiskerforbund

Runar Rugtvedt
Leder